

Etusivu>Sinun oikeutesi>Alaikäisen oikeudet tuomioistuinkäsittelyssä

Alaikäisen oikeudet tuomioistuinkäsittelyssä

Espanja

Espanjan perustuslain 12 §:n mukaan täysi-ikäisyys saavutetaan 18-vuotiaana. Näin ollen alaikäiseksi tai lapsiksi katsotaan kaikki alle 18-vuotiaat.

1. Lapsen oikeuskelpoisuus

Espanjassa asian vieminen oikeuden käsiteltäväksi edellyttää henkilöltä 18 vuoden ikää.

Vain täysivaltaiset lapset voivat viedä asian oikeuteen itse. Yleensä täysivaltaisuus saavutetaan 18 vuoden iässä, tai 16-vuotiaana tuomioistuimen tai vanhempien luvalla tai avioliiton solmimisen myötä. Joillakin alueilla jo 14-vuotiaat voidaan katsoa täysivaltaisiksi.

Alaikäisten rikosoikeudellisesta vastuusta annetun Espanjan lain mukaan rikosoikeudellisen vastuun alaikäraja on 14 vuotta. Tätä nuorempiin sovellettavat toimenpiteet ovat vapaaehtoisia tai kuuluvat lasten laitoshuollon toimialaan.

2. Mahdollisuus mukautettuihin menettelyihin

Nuorisotuomioistuimet (*Juzgados de menores*) käsittelevät tapauksia, jotka koskevat 14, mutta ei vielä 18 vuotta täyttäneiden tekemiä rikoksia ja rikkomuksia, alaikäisten rikosoikeudellisesta vastuusta 12. tammikuuta 2000 annetun Espanjan organisen lain nro 5 (*Ley Orgánica, de 12 de enero, reguladora de la responsabilidad penal de los menores*) mukaisesti. Rikosoikeudenkäyntejä nuoria rikoksentekejiä vastaan käsittelevät erikoistuneet tuomarit tai syyttäjät.

Syyttäjänvirasto vastaa alaikäisille kuuluvien, laissa tunnustettujen oikeuksien puolustamisesta. Toimenpiteistä, joita voidaan toteuttaa 14–18-vuotiaita nuoria rikoksentekejiä vastaan, säädetään erikseen edellä mainitussa alaikäisten rikosoikeudellisesta vastuusta annetussa organisisessa laissa.

Jos tekijä on alle 14-vuotias, sovelletaan mainitun organisen lain sijaan siviiliprosessilain (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) tiettyjä pykäläiä sekä muita voimassa olevia säännöksiä.

Yleisissä tuomioistuimissa käsiteltäviin tapauksiin, joissa on mukana alaikäisiä lapsia uhreina tai todistajina, sovelletaan tiettyjä laissa säädettyjä, lapsen iän mukaan määrättyjä suojatoimia. Esimerkiksi kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat lapset antavat todistajanlausuntonsa erikoispsykologille ja lausunto tallennetaan, jotta lapsen ei tarvitse toistaa sitä oikeudessa eikä näin ollen myöskään kohdata epäiltyä rikoksentekejiä.

Siviilituomioistuimet (*Juzgados de Primera Instancia*) käsittelevät lasten vaatimuksia siviiliprosessilakien mukaisesti. Lisäksi Espanjassa toimii perhetuomioistuimia (*Juzgados de Familia*), jotka ovat erikoistuneita siviilituomioistuimia ja käsittelevät yksinomaan perheoikeudellisia asioita.

Syyttäjänvirasto voi osallistua siviilioikeudellisiin menettelyihin, joissa on mukana lapsia tai vammaisia henkilöitä, kunnes näille nimitetään edunvalvoja.

Vaikka alaikäisillä ei yleensä ole itsellään kelpoisuutta panna vireille siviilioikeudellista menettelyä, lain mukaan heitä olisi kuultava, jos toimenpide voi vaikuttaa heidän etuihinsa ja jos he ovat riittävän kypsiä. Vähintään 12-vuotiaita on kuultava joka tapauksessa.

Asumus- ja avioeromenettelyissä tuomioistuimen on aina otettava huomioon lapsen etu.

Lapsia koskevia hallinnollisia menettelyjä ovat lastensuojelua, adoptiota, turvapaikka- ja maahanmuuttoasioita, terveys- ja koulutusasioita sekä hallinnollisia seuraamuksia koskevat menettelyt.

3. Oikeudelliset ja menettelylliset toimenpiteet, joilla pyritään välttämään aiheettomat viiveet lapsia koskevien tapausten käsittelyssä

Alaikäisten oikeussuojasta 15. tammikuuta 1996 annetussa organisisessa laissa nro 1 (*Ley Orgánica 1/1996, de 15 de enero, de Protección Jurídica del Menor*) säädetään yleisesti ja kaikkien tuomioistuinten osalta, että viiveiden välttämiseksi alaikäisiä koskevilla oikeudellisilla tai hallinnollisilla menettelyillä alaikäisten esiintyminen oikeudessa tai heidän kuulemisensa on asetettava etusijalle ja että se on toteutettava heidän tilanteeseensa ja kehitystasoonsa soveltuvalla tavalla, tarvittaessa pätevien ammattilaisten tai asiantuntijoiden avustuksella. Menettelyssä on suojeltava alaikäisen yksityisyyttä ja käytettävä kieltä, jota hän ymmärtää, hänen tilanteeseensa soveltuvassa esteettömässä muodossa. Alaikäiselle on kerrottava kysymysten sisällöstä ja hänen lausuntojensa seurauksista. Kaikkia menettelyihin liittyviä suojatoimia on noudatettava.

Rikosasioissa oikeudelliset ja menettelylliset toimenpiteet vaihtelevat sen mukaan, onko lapsi uhri vai rikoksentekejiä.

Siviilioikeuteen kuuluvissa asioissa kantaja voi pyytää tuomioistuinta määräämään turvaamistoimen. Yleensä lapset eivät itse voi pyytää tuomioistuinta määräämään turvaamistoimia vaan heidän laillisten edustajiensa on tehtävä se heidän puolestaan.

Kun perheoikeudellisissa menettelyissä on mukana lapsia, turvaamistoiimiin ryhdytään yleensä ennen tuomion antamista, lasten edun mukaisesti. Tällaisia turvaamistoimia voivat olla esimerkiksi lapsen huoltoon ja elatukseen, tapaamisoikeuteen ja taloudelliseen tukeen liittyvät toimet.

4. Lapsia koskevat tukimekanismit ja menettelyt sekä lapsen etu

Espanjassa alaikäisten oikeuksien käyttöä helpotetaan eräillä tärkeillä säännöksillä. Maan lainsäädännössä myös vahvistetaan ulkomaalaisia lapsia (*menor extranjero*) koskeva oikeudellinen kehys, jossa tunnustetaan Espanjassa oleskelevien alaikäisten oikeus, heidän hallinnollisesta asemastaan riippumatta, koulutukseen, terveydenhuoltoon ja sosiaalipalveluihin samoin edellytyksin kuin espanjalaisien alaikäisten vastaava oikeus. Viranomaisten holhouksessa ja huollettavana olevien lapsien (*menores tutelados por las Entidades públicas*) oikeus sairausvakuutukseen tunnustetaan viran puolesta.

Viranomaisten on varmistettava, että haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä, kuten ilman huoltajaa olevia alaikäisiä, kansainvälisen suojelun tarpeessa olevia alaikäisiä, vammaisia lapsia sekä lapsia, jotka ovat seksuaalisen riiston tai seksuaalisen hyväksikäytön, lapsipornografian tai ihmiskaupan uhreja, suojellaan ja että laissa säädettyjä oikeuksia noudatetaan.

Alaikäisten oikeussuojasta annetussa laissa säädetään, että hallinnollisten toimien johtavana periaatteena on lasten suojeleminen kaikenlaiselta väkivallalta, kuten perheväkivallalta, sukupuoleen perustuvalta väkivallalta ja ihmiskaupalta, ja tyttöjen suojeleminen sukuelinten silpomiselta. Lasten ja nuorten suojelusta 28. heinäkuuta 2015 annetun lain (*Ley 26/2015, de 28 de julio, de modificación del sistema de protección a la infancia y a la adolescencia*) keskeisenä periaatteena on perheväkivallan lapsiuhrien suojelu.

Tähän liittyvää toimivaltaa käyttävät oikeusministeriön tai itsehallintoalueiden alaiset uhrien tukitoimistot. Tukitoimistot tekevät uhreista henkilökohtaisia arviointia heidän erityisten suojelutarpeidensa tunnistamiseksi. Lisäksi ne antavat uhreille oikeudellista, psykologista ja sosiaalialaisia koskevaa neuvontaa. Tavoitteena on minimoida uhrien huono kohtelu ja estää toissijainen uhriksi joutuminen. Saatavilla on myös erityisiä lasten tukipalveluja.

Espanjan lainsäädännön mukaan alaikäisillä on oikeus tulla kuulluksi oikeudellisten menettelyiden yhteydessä aina – ilman ikään, vammaan tai olosuhteisiin perustuvaa syrjintää – niin perheoikeudellisissa ja hallinnollisissa menettelyissä, oikeudenkäynnissä kuin sovittelussa, jonka seurauksena annettava päätös

vaikuttaa heidän henkilökohtaiseen, perhe- tai sosiaalielämäänsä. Lasten mielipiteet on otettava asianmukaisesti huomioon heidän ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Heille on kerrottava, miten he voivat käyttää tätä oikeutta, heidän ymmärtämällään kielellä ja heidän tilanteeseensa soveltuvassa yksinkertaisessa muodossa.

Lapsen edun periaatteessa (*principio del interés superior del menor*) on kyse aineellisesta oikeudesta ja periaate on ensisijainen. Se on myös yleinen tulkintaperiaate sekä menettelysääntö. Espanjan lainsäädännössä (alaikäisten oikeussuojasta annetussa laissa) edellytetään, että toimenpiteitä toteutetaan aina lapsen edun mukaisesti ja että etenkin lapsen yksityisyyden suojaamista koskevia suojoitoksia noudatetaan.

Pääajatuksena on, että kunkin lapsen etu arvioidaan ja määritetään erikseen ottaen huomioon lapsen olosuhteet.

Lapsen edun määrittely ja määrittelyperusteet on vahvistettu alaikäisten oikeussuojasta annetun lain 2 §:ssä.

5. Lapsia koskevilla menettelyillä tehtyjen päätösten seuranta

Lapsi rikoksentehtyjänä: Lapsia koskevien rikosoikeudellisten säännösten lopullisena tavoitteena on lasten paluu yhteiskuntaan. Paluuta on helpotettava koulutustoimien ja erikoistuneen henkilöstön avulla. Lapsiystävällinen oikeudenkäyttö oikeudellisen menettelyn jälkeen kuuluu suurelta osin itsehallintoalueiden toimivaltaan. Niillä on ensisijainen vastuu tarvittavista kuntoutustoimista, yhdyskuntapalvelusta tai koulutuksesta.

Lapsi uhri: rikoksen uhriksi joutuneille lapsille tarjotaan heidän tarpeitaan vastaavia sosiaalipalveluja.

Siviilioikeus:

Lapset voivat olla asianosaisina siviilioikeudellisissa menettelyissä, joten tuomioistuinten päätökset toimitetaan heille tiedoksi ja he voivat hakea tuomion täytäntöönpanoa laillisten edustajiensa välityksellä, koska he eivät itse ole oikeustoimikelpoisia. Täysivaltainen lapsi voi toimia ilman laillista edustajaa.

Lapsi vastaajana: lapset voivat olla vastuussa tekemiensä sopimusten rikkomisesta, jolloin he vastaavat rikkomisesta omalla omaisuudellaan.

6. Oikeussuojakeinojen saatavuus

Espanjan lainsäädännön mukaan järjestely, joka koskee resurssien, kuten lapsen oikeuksien suojaamista koskevien toimien, saatavuutta lapsen ja hänen vanhempiensa välisessä eturistiriitatilanteessa, on kaikilla lainkäyttöalueilla sama.

Rikosoikeus:

Valitusoikeus syyttämättäjäätämispäätöksen yhteydessä: Alaikäisten uhrien suojelemiseen sovelletaan Espanjassa hyvin laajaa oikeudellista kehystä (laki 4 /2015).

Kaikilla lapsilla on oikeus saada tietoa, tehdä valitus, hakea muutosta tai oikeudellista uudelleentarkastelua sekä vaatia vahingonkorvausta sellaisen rikosoikeudellisen menettelyn aikana tai sen jälkeen, joissa lapsi on uhri. Varattomille lapsille myönnetään maksutonta oikeusapua.

Siviilioikeus:

Lapsi voi oikeuksiensa puolustamiseksi ja takaamiseksi pyytää toimivaltaiselta julkiselta taholta suojelua ja holhousta ilmoittaa tilanteesta yleiselle syyttäjälle

pyytää kantelun esittämistä oikeusasiamiehelle

pyytää sosiaaliapua julkishallinnon tahoilta

pyytää oikeusapua ja puolustusasianajajan nimittämistä

tehdä yksilövalituksia lapsen oikeuksien komitealle.

Eturistiriitatilanteessa on lain mukaan nimitettävä laillinen edunvalvoja.

Alaikäisten suojelua koskevia hallinnollisia päätöksiä voidaan vastustaa siviilituomioistuimissa.

[Lapsiystävällinen oikeudenkäyttö Espanjassa](#) (606 Kb)

Päivitetty viimeksi: 30/07/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijäoikeussäännöt.